

МЕТА

В умовах сучасних ринкових відносин зростає необхідність створення і підтримання на певному рівні системи соціального забезпечення і захисту населення.

Право соціального забезпечення пов'язане з життям людини: з моменту її народження і до смерті. За колом суспільних відносин, методом впливу на них, за функціями, які виконує ця галузь, видами і формами соціальне забезпечення і обслуговування лише частково обумовлене трудовою діяльністю. Право соціального забезпечення тісно пов'язане з трудовим, цивільним, фінансовим і адміністративним правом.

Програма курсу "Право соціального забезпечення" складається з двох розділів: загальної і особливої частини. У загальній частині висвітлюються предмет, метод, функції, принципи права соціального забезпечення, його система та джерела, структура правовідносин у соціальному забезпеченні, а також види та форми соціального забезпечення. В особливій частині розглядаються окремі інститути, які включають усі види соціального забезпечення.

Курс базується на положеннях Конституції України, законодавстві України, практиці його застосування та новітній юридичній літературі. В ньому розкривається зміст основних нормативно-правових актів соціального забезпечення. Для студентів навчальним планом передбачено лекції, семінарські заняття, які є складовою навчального процесу, та залік як підсумкова форма контролю.

Мета навчальної дисципліни „Право соціального забезпечення” полягає у формулюванні у студентів потреби знати законодавство про пенсії та допомоги, про надання пільг і соціальних послуг відповідним категоріям громадян, викласти теоретичні основи права соціального забезпечення як однієї з провідних галузей національної системи права.

Завдання вивчення дисципліни. Очікувані результати (набута компетентність) – після вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен знати :

- давати обґрунтування права соціального забезпечення як самостійної комплексної галузі права з огляду на предмет, методи, принципи наявності спеціального законодавства;
- розкривати зміст понять „соціальне забезпечення” і „соціальний захист”;
- проводити розмежування права соціального забезпечення від трудового, адміністративного, фінансового та інших галузей права;
- предмет (коло суспільних відносин, які регулює право соціального забезпечення), принципи, метод;
- джерела і систему названої галузі права;
- державні соціальні стандарти та соціальні гарантії в системі соціального забезпечення;
- соціальні ризики як підставу виникнення в особи права на соціальне забезпечення;
- організаційно-правові форми соціального забезпечення; організацію соціального страхування; систему страхових допомог і державні допомоги;
- соціальні пільги; соціальне обслуговування; міжнародні стандарти соціального забезпечення.

Після вивчення дисципліни майбутній фахівець повинен знати вміти:

- аналізувати різні види соціально-забезпечувальних правовідносин;
- орієнтуватися у великому масиві законодавчих та інших нормативно-правових актів;
- виявляти можливі неузгодженості та суперечності в них;
- надавати кваліфіковані консультації й поради громадянам з питань забезпечення їх пенсіями і соціальними допомогоюми.

Програма

№ теми	Назва та основні питання теми	Обсяг годин
1	<p>Поняття, предмет, метод, принципи та система права соціального забезпечення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття права соціального забезпечення , його функції. 2. Предмет та метод соціального забезпечення. 3. Система права соціального забезпечення. 4. Функції права соціального забезпечення. 5. Принципи права соціального забезпечення. 6. Джерела права соціального забезпечення України: загальна характеристика. 	2
2	<p>Правовідносини соціального забезпечення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення. 2. Соціально-забезпечувальні правовідносини, їх види та підстави виникнення. 3. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин. 4. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсії, соціальні допомоги, соціальне обслуговування, соціальні пільги. 5. Процедурні правовідносини у праві соціального забезпечення. 6. Соціально-страхові правовідносини. 7. Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних відносин. 8. Поняття, ознаки та види стажу, як умови виникнення права. 	4
3	<p>Соціальні ризики.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків. 2. Непрацездатність як соціальний ризик. Види непрацездатності. 3. Загальна характеристика постійної непрацездатності. 4. Порядок встановлення стійкої непрацездатності. 5. Поняття, ознаки та причини інвалідності. 6. Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві. 7. Поняття та порядок розслідування професійного захворювання. 8. Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності. 9. Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним. 10. Втрата годувальника як соціальний ризик. 11. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості. 	4
4	<p>Система страхового пенсійного забезпечення.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття , види, ознаки страхових пенсій. . 2. Пенсії за віком: загальна характеристика. 3. Пільгові підстави на пенсію за віком. 4. Пенсії по інвалідності. 5. Пенсії в разі втрати годувальника. 6. Порядок призначення та виплати пенсій. 	1
5	<p>Правове регулювання спеціальних пенсій.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій. 2. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам. 	1

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Пенсійне забезпечення державних службовців. 4. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування. 5. Пенсійне забезпечення народних депутатів. 6. Пенсійне забезпечення службових осіб прокуратури та суддів. 7. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників. 8. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною. 9. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. 10. Пенсії учасникам АТО. 	
6	<p>Система страхових допомог в Україні.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття страхових допомог. 2. Види страхових допомог. 3. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю. 4. Допомоги в разі тимчасової непрацездатності. 5. Тривалість виплати допомог по тимчасовій непрацездатності. 6. Допомога по вагітності та пологах, що видається Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності. 7. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням. 8. Страхова допомога на поховання. 	1
7	<p>Державні соціальні допомоги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог. 2. Допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам. 3. Допомоги малозабезпеченим сім'ям. 4. Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам. 5. Державні допомоги сім'ям з дітьми: <ol style="list-style-type: none"> а) допомога в разі вагітності та пологів; б) одноразова допомога при народженні дитини; в) допомога при усиновленні дитини. г) допомога для догляду за дитиною; д) допомога на дітей, на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням; є) допомога самотнім матерям. 6. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг. 7. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС. 8. Державна допомога ВПО (внутрішньо-переміщеним особам) та учасникам АТО 9. Державна допомога ПТЛ (постраждалим від торгівлі людьми) 	1
8	<p>Соціальне обслуговування.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та форми соціального обслуговування. 2. Соціальне обслуговування громадян похилого віку. 3. Соціальне обслуговування неповнолітніх.. 4. Соціальна реабілітація та адаптація інвалідів. 	1
9	<p>Соціальні пільги.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та ознаки соціальних пільг. 2. Класифікація соціальних пільг. 3. Звільнення або зменшення плати на житло та комунальні послуги. 4. Право на безоплатне або пільгове придбання ліків. 	1

Структура залікових кредитів курсу

№	Тема	Загальний обсяг годин	Лекції, годин	Практичні (семінарські) заняття, годин	Самостійне опрацювання матеріалу (у тому числі ІРС, годин	Лабора торні роботи	Індивіду альні заняття, годин
I модульний цикл							
1	Поняття, предмет, метод, принципи та система права соціального забезпечення.	10	2	2	6	-	-
2	Правовідносини соціального забезпечення.	10	2	4	4	-	-
3	Соціальні ризики.	10	2	4	4	-	-
4	Організаційно-правові форми соціального забезпечення.	10	2	-	8	-	-
5	Система страхового пенсійного забезпечення.	9	2	1	6	-	-
II модульний цикл							
6	Правове регулювання спеціальних пенсій.	8	1	1	6	-	-
7	Система страхових допомог.	8	1	1	6	-	-
8	Державні соціальні допомоги.	9	2	1	6	-	-
9	Соціальне обслуговування.	8	1	1	6	-	-
10	Соціальні пільги.	8	1	1	6	-	-
Всього за семестр:		90	16	16	58	--	
Всього з дисципліни:		90	16	16	58		-

Теми практичних (семінарських) занять

№ теми	Назва теми та основні питання практичного (семінарського) заняття	Обсяг, годин
Модуль №1		
1	Поняття, предмет, метод, принципи та система права соціального забезпечення.	2
2	Правовідносини соціального забезпечення.	4
3	Соціальні ризики.	4
4	Система страхового пенсійного забезпечення.	1
Модуль №2		
5	Правове регулювання спеціальних пенсій.	1
6	Система страхових допомог.	1
7	Державні соціальні допомоги.	1
8	Соціальне обслуговування.	1
9	Соціальні пільги.	1
ВСЬОГО		16

Модуль І.

Заняття 1

Тема 1. Суть та значення соціального забезпечення. Система права соціального забезпечення

План

Питання для обговорення

1. Соціально-правова природа соціального забезпечення.
  - 1.1. Поняття права соціального забезпечення.
  - 1.2. Предмет та метод соціального забезпечення.
2. Соціальне забезпечення як функція держави.
  - 2.1. Система права соціального забезпечення.
  - 2.2. Функції права соціального забезпечення.
  - 2.3. Принципи права соціального забезпечення.
3. Джерела права соціального забезпечення України: загальна характеристика.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота І.М. Право соціального забезпечення України.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М.Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання.2006.-318с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Шашків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 2

Тема 2. Правовідносини соціального забезпечення.

План

Питання для обговорення

1. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення.
2. Соціально-забезпечувальні правовідносини, їх види та підстави виникнення.
3. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин.
4. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсії, соціальні допомоги, соціальне обслуговування, соціальні пільги.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М.Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання.2006.-318с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Сташків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 3

Тема 2. Правовідносини соціального забезпечення.

План

Питання для обговорення

1. Процедурні правовідносини у праві соціального забезпечення.
2. Соціально-страхові правовідносини.
3. Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних відносин.
4. Поняття, ознаки та види стажу як умови виникнення права.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Сташків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 4

Тема 3. Соціальні ризики.

План

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків.
2. Непрацевдатність як соціальний ризик. Види непрацевдатності.
3. Загальна характеристика постійної непрацевдатності.
4. Порядок встановлення стійкої непрацевдатності.
5. Поняття, ознаки та причини інвалідності.
6. Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Шашків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 5

Тема 3. Соціальні ризики.

План

Питання для обговорення

1. Поняття та порядок розслідування професійного захворювання.
2. Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності.
3. Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним.
4. Втрата годувальника як соціальний ризик.
5. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Сташків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Модуль II.

Заняття 6

Тема 4. Система страхового пенсійного забезпечення

План

Питання для обговорення

1. Поняття, види, ознаки страхових пенсій.
2. Пенсії за віком: загальна характеристика.
3. Пільгові підстави на пенсію за віком.
4. Пенсії по інвалідності.
5. Пенсії в разі втрати годувальника.
6. Порядок призначення та виплати пенсій.

Тема 5. Правове регулювання спеціальних пенсій

План

Питання для обговорення

1. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій.
2. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам.
3. Пенсійне забезпечення державних службовців.
4. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування.
5. Пенсійне забезпечення народних депутатів.
6. Пенсійне забезпечення службових осіб прокуратури та суддів.
7. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників.
8. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною.
9. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.
10. Пенсії учасникам АТО.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Шашків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 7

Тема 6. Система страхових допомог в Україні

План

Питання для обговорення

1. Поняття страхових допомог.
2. Види страхових допомог.
3. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю.
4. Допомоги в разі тимчасової непрацездатності.
5. Тривалість виплати допомог по тимчасовій непрацездатності.
6. Допомога по вагітності та пологах, що видається Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
7. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням.
8. Страхова допомога на поховання.

Тема 7. Державні соціальні допомоги

План

Питання для обговорення

1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог.
2. Допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам.
3. Допомоги малозабезпеченим сім'ям.
4. Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.
5. Державні допомоги сім'ям з дітьми:
  - а) допомога в разі вагітності та пологів;
  - б) одноразова допомога при народженні дитини;
  - в) допомога при усиновленні дитини.
  - г) допомога для догляду за дитиною;
  - д) допомога на дітей, на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням;
  - е) допомога самотнім матерям.
6. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.
7. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.
8. Державна допомога ВПО (внутрішньо-переміщеним особам) та учасникам АТО
9. Державна допомога ПТЛ (постраждалим від торгівлі людьми)

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред. П.Д. Пилипенка.- Вид. 3-є, змін. і доп.- К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред. П.Д. Пилипенка.- К.: Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота І.М. Право соціального забезпечення України.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор. доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. / Сташків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Заняття 8

Тема 8. Соціальне обслуговування

План

Питання для обговорення

1. Поняття та форми соціального обслуговування.
2. Соціальне обслуговування громадян похилого віку.
3. Соціальне обслуговування неповнолітніх..
4. Соціальна реабілітація та адаптація інвалідів.

Тема 9. Соціальні пільги

План

Питання для обговорення

1. Поняття та ознаки соціальних пільг.
2. Класифікація соціальних пільг.
3. Звільнення або зменшення плати на житло та комунальні послуги.
4. Право на безоплатне або пільгове придбання ліків.

Рекомендована література:

1. Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.
2. Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.- 232с.
3. Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред.. П.Д. Пилипенка.- К.:Ін Юре, 2010.- 504с.
4. Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.
5. Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М. Синчук В.Я. Буряк.- К.: Знання. 2006. – 318 с.
6. Теорія права соціального забезпечення: Навч. посіб. /Сташків Б.І. — К.: Знання, 2005. — 405 с. — (Вища освіта ХХІ століття).

Індивідуальні завдання

Навчальним планом передбачено 58 годин самостійної роботи студента. Під час самостійного опрацювання матеріалу студенту необхідно підготувати відповіді на такі питання:

Тема №1 Поняття, предмет, принципи і система права соціального забезпечення.

1. Поняття права соціального забезпечення, його функції.
2. Предмет та метод соціального забезпечення.
3. Система права соціального забезпечення.
4. Функції права соціального забезпечення.
5. Принципи права соціального забезпечення.
6. Джерела права соціального забезпечення України: загальна характеристика.

Тема №2 Правовідносини соціального забезпечення.

1. Поняття та види правовідносин соціального забезпечення.
2. Соціально-забезпечувальні правовідносини, їх види та підстави виникнення.
3. Суб'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин:
4. Об'єкти соціально-забезпечувальних правовідносин: пенсії, соціальні
5. допомоги, соціальне обслуговування, соціальні пільги.
6. Процедурні правовідносини у праві соціального забезпечення.
7. Соціально-страхові правовідносини.
8. Юридичні факти, які зумовлюють виникнення, зміну чи припинення соціально-забезпечувальних відносин.
9. Поняття, ознаки та види стажу, як умови виникнення права.

Тема №3 Соціальні ризики.

1. Поняття, ознаки та види соціальних ризиків.
2. Непрацездатність як соціальний ризик. Види працездатності.
3. Загальна характеристика постійної працездатності.
4. Порядок встановлення стійкої працездатності.
5. Поняття, ознаки та причини інвалідності.
6. Поняття та порядок розслідування нещасного випадку на виробництві.
7. Поняття та порядок розслідування професійного захворювання.
8. Поняття, порядок встановлення та підтвердження тимчасової втрати працездатності.
9. Поняття безробіття (часткового безробіття). Порядок визнання громадянина безробітним.
10. Втрата годувальника як соціальний ризик.
11. Поняття, критерії та порядок підтвердження малозабезпеченості.

Тема №4 Організаційно-правові форми соціального забезпечення.

1. Поняття та види організаційно-правових форм соціального забезпечення.

2. Поняття державного соціального страхування, його види і організаційні засади.
3. Відмінність соціального страхування від цивільно-правового договору страхування.
4. Організація пенсійного страхування в Україні.
5. Організація солідарної системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування.
6. Застраховані особи як суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування.
7. Страховальники як суб'єкти солідарної системи пенсійного страхування.

Тема №5 Система страхового пенсійного забезпечення.

1. Поняття, види, ознаки страхових пенсій.
2. Пенсії за віком: загальна характеристика.
3. Пільгові підстави на пенсію за віком.
4. Пенсії по інвалідності.
5. Пенсії в разі втрати годувальника.
6. Порядок призначення та виплати пенсій.

Тема №6 Правове регулювання спеціальних пенсій.

1. Поняття та правові ознаки спеціальних пенсій.
2. Державні пенсії особам, звільненим з військової служби, та деяким іншим особам.
3. Пенсійне забезпечення державних службовців.
4. Пенсійне забезпечення посадових осіб органів місцевого самоврядування.
5. Пенсійне забезпечення народних депутатів.
6. Пенсійне забезпечення службових осіб прокуратури та суддів.
7. Пенсійне забезпечення наукових (науково-педагогічних) працівників.
8. Правове регулювання пенсій за особливі заслуги перед Україною.
9. Пенсії особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Тема №7 Система страхових допомог.

1. Поняття страхових допомог.
2. Види страхових допомог.
3. Підстави та умови надання допомоги по безробіттю.
4. Допомоги в разі тимчасової непрацездатності.
5. Тривалість виплати допомог по тимчасовій непрацездатності.
6. Допомога по вагітності та пологах, що видається Фондом соціального страхування з тимчасової втрати працездатності.
7. Страхові виплати у зв'язку з нещасним випадком і професійним захворюванням.
8. Страхова допомога на поховання.

Тема №8 Державні соціальні допомоги.

1. Поняття, ознаки та види державних соціальних допомог.
2. Допомоги особам, які не мають права на пенсію та інвалідам.
3. Допомоги малозабезпеченим сім'ям.
4. Допомоги інвалідам з дитинства та дітям-інвалідам.
5. Державні допомоги сім'ям з дітьми:
  - а) допомога в разі вагітності та пологів;
  - б) одноразова допомога при народженні дитини;
  - в) допомога при усиновленні дитини;
  - г) допомога на дітей, на дітей, які перебувають під опікою і піклуванням;
  - д) допомога самотнім матерям.
6. Субсидії на оплату житлово-комунальних послуг.
7. Державні допомоги особам, які постраждали внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС.

Тема №9 Соціальне обслуговування.

1. Поняття та форми соціального обслуговування.
2. Соціальне обслуговування громадян похилого віку.
3. Соціальне обслуговування неповнолітніх..
4. Соціальна реабілітація та адаптація інвалідів.

Тема №10 Соціальні пільги.

1. Поняття та ознаки соціальних пільг.
2. Класифікація соціальних пільг.
3. Звільнення або зменшення плати на житло та комунальні послуги.
4. Право на безоплатне або пільгове придбання ліків.

Методи навчання

Лекції: основна форма проведення навчальних занять призначених для засвоєння теоретичного матеріалу. Лекції охоплюють основний теоретичний матеріал навчальної дисципліни. Практичні заняття: форма навчального заняття, при якій викладач організує дискусію навколо попередньо визначених тем, до котрих студенти готують тези виступів. Практичні заняття проводяться в аудиторіях або в навчальних кабінетах з однією академічною групою.

Методи оцінювання

Оцінювання роботи студента здійснюється відповідно до регламенту навчальної дисципліни.

Література

№ п/п	Найменування	Вид матеріалів	Наявність у метод. кабінеті кафедри
1.	Бойко М.Д. Право соціального забезпечення України. Навч. Посіб.- К.: „Олан”, 2004.	Навч. посібник	
2.	Бюлетень законодавства і юридичної практики України.-2003.- № 11: Пенсійне забезпечення в Україні: Законодавство та судова практика.- К.: Юрінком Інтер, 2003.	Бюлетень законодавства	
3.	Право соціального забезпечення в Україні: Навч. посібник / За заг.ред.П.Д.Пилипенка.-Вид.3-є, змін. І доп.-К.: Істина, 2012.-232с.	Навч. посібник	
4.	Право соціального забезпечення України: підруч. Для студентів юрид. спец. вищ. навч. закл. / П.Д. Пилипенко, В.Я. Буряк, С.М. Синчук / За ред. П.Д. Пилипенка. — К.: Ін Юре, 2010.- 504с.	Підручник	
5.	Сирота И.М. Право социального обеспечения Украины.- Х.: Одиссей, 2000.	Підручник	
6.	Сирота И.М. Все о пенсиях, пособиях, социальной защите граждан Украины: науч.-практ. комментарий.-Х.:Одиссей, 1999.	Науково-практичний коментар законодавства	
7.	Синчук С.М. Право соціального забезпечення України+Автор.доступ): навч. Посібник / С.М.Синчук В.Я. Буряк.- К.:Знання.2006.-318с.	Навч. посібник	
8.	Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. — К.: Україна, 1996 http://www.president.gov.ua/content/constitution.html	Конституція	
9.	Основи законодавства України про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від 14 січня 1998 р. // Уряд, кур'єр. — 1998. — 19 лют. (№ 33-34). http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/16/98-	Закон	

	%D0%B2%D1%80		
10.	Закон України "Про пенсійне забезпечення" від 15.11.91 // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 3. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1788-12	Закон	
11.	Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 9 липня 2003р. № 1058-IV// Відомості Верховної Ради України. 2003. - №49-51. – с. 376. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15	Закон	
12.	Закон України "Про пенсійне забезпечення військовослужбовців та осіб начальницького та рядового складу органів внутрішніх справ" від 09.04.92 // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — №29. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2262-12	Закон	
13.	Закон України "Про соціальний правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей" від 20.12.91 // Відомості Верховної Ради України. — 1992 р. — № 15. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2011-12	Закон	
14.	Закон України "Про статус та соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи" від 19.12.91 // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 13. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/796-12	Закон	
15.	Закон України "Про державну допомогу сім'ям з дітьми" від 21.11.92 // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 5. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2811-12	Закон	
16.	Закон України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту" від 22.10.93 // Відомості Верховної Ради України. — 1993. — № 45. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3551-12	Закон	
17.	Закон України "Про державну службу" від 19.11.93 // Відомості Верховної Ради України. — 1993,— №52. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3723-12	Закон	
18.	Закон України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям» від 01.06.2000 № 1768-III // Відомості Верховної Ради України.- 2000.- N 35, ст.290 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1768-14	Закон	

19.	Закон України "Про пенсії за особливі заслуги перед Україною" від 01.06.2000 // Відомості Верховної Ради України. — 2000. — № 35. — Ст. 289. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1767-14	Закон	
20.	Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності" від 23.09.99 № 1105-ХІУ // Офіц. вісн. України. — 1999. — № 42. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1105-14	Закон	
21.	Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття" від 02.03.2000 // Голос України. - 2000. — №64. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1533-14	Закон	
22.	Закон України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами, зумовленими народженням та похованням" від 18.01.01 //Офіц. вісн. України.—2001. — №8. http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2240-14	Закон	
23.	Закон України «Про державну соціальну допомогу інвалідам з дитинства та дітям інвалідам» від 16.11.2000 // Відомості Верховної Ради.-2001.-N 1.-ст.2 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2109-14	Закон	
24.	Закон України «Про державну соціальну допомогу особам, які не мають права на пенсію, та інвалідам» від 18.05.2004 // Відомості Верховної Ради.-2004.- N 33-34.- ст. 404 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1727-15	Закон	
25.	Закон України «Про межу малозабезпеченості» від 4.10.1994 // Відомості Верховної Ради.- 1994.- N 42.-ст.382 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/190/94-%D0%B2%D1%80	Закон	
26.	Закон України «Про забезпечення організаційно-правових умов соціального захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування від 13.01.2005 // Відомості Верховної Ради.- 2005.- N 6.- ст.147 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2342-15	Закон	

27.	Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів» від 21.03.1991 // Відомості Верховної Ради.- 1991.- N 21.-ст.252 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/875-12	Закон	
28.	Закон України «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 // Відомості Верховної Ради.- 2003.- N45.- ст.358 http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/966-15		

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України www.msp.gov.ua
2. Офіційний сайт Департаменту соціального захисту населення Сумської обласної державної адміністрації www.soc-zahyst.sm.gov.ua
3. Офіційний сайт Пенсійного фонду України www.pfu.gov.ua
4. Офіційний сайт Головного управління Пенсійного фонду України в Сумській області www.pfu-sumy.gov.ua
5. Офіційний сайт Державної служби зайнятості <https://www.dcz.gov.ua>
6. Офіційний сайт Сумського обласного центру зайнятості <https://sum.dcz.gov.ua>
7. Офіційний портал Верховної Ради України rada.gov.ua
8. Офіційний сайт Сумської обласної державної адміністрації www.sm.gov.ua
9. Офіційний сайт Сумської обласної ради <https://sorada.gov.ua>

Розробник програми _____

В.О. Дементов

Завідувач кафедри _____

Н.Д. Світайло

Робоча програма переглянута і затверджена на засіданні кафедри

" ____ " _____ 20__ р., протокол № _____.

Зав. кафедрою

Н.Д. Світайло

РЕГЛАМЕНТ
МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНЮВАННЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Право соціального забезпечення

1. **Структура навчальної дисципліни:** загальний обсяг 90 год. (3 кредити); лекції –16 год.; практичні заняття – 16 год., пмк.
2. **Організація навчального процесу:** семестрів викладання –1; модульний цикл – 2.
3. **Шкала оцінювання з навчальної дисципліни:** R = 100 балів.

Розподіл рейтингових балів за видами навчальної роботи:

- а) робота на аудиторних заняттях: 8 пр. × 5 балів = 40 балів;
- б) тестовий контроль знань – 12 балів;
- в) волонтерство - 10 балів;
- г) виконання пмк (написання тестів) – 10 балів;
- д) відвідування занять (практики та лекції) – 8 балів (0,5 балів за одне заняття);
- е) ОДЗ – 20 балів.

Оцінювання здійснюється за рейтинговою технологією.

Умови ліквідації заборгованостей з поточної роботи: перескладання незадовільних оцінок з модульних контролів здійснюється не пізніше двох тижнів наступного модульного циклу, як правило, одноразово; при виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи і незадовільній підсумковій оцінці з модульного циклу рейтингові бали студентів нараховуються; при позитивній оцінці за модульний цикл і виконанні всіх запланованих видів навчальної роботи підвищення рейтингового балу шляхом перескладання будь-якої складової навчальної роботи не здійснюється.

4. **Підсумкове семестрове оцінювання навчальної роботи студента та умови допуску (недопуску) студента до підсумкового контролю:**

Підсумкова семестрова оцінка за національною шкалою оцінювання та європейською шкалою оцінювання ECTS відповідно до накопичених рейтингових балів визначається:

СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ECTS	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ
		диференційований залік
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно
1-34	F	

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “FX” студент має право на дворазову спробу отримання позитивної оцінки на заході підсумкового семестрового контролю (перше перескладання викладачеві, друге – комісії).

При отриманні підсумкової семестрової оцінки за накопиченими рейтинговими балами поточного контролю “F” студент не допускається до заходу підсумкового семестрового контролю, вважається таким, що має академічну заборгованість з навчальної дисципліни, і представляється деканатом до відрахування (крім випадків продовження деканатом ліквідації академічної заборгованості за наявності документально підтверджених поважних причин неуспішності студента).

Провідний викладач
навчальної дисципліни _____ Дементов В.О., Купенко О.В.
(підпис)

Завідувач кафедри _____ Світайло Н.Д.
(підпис)

“ _____ ” _____ 2018 р.